

Matija Kolaric diplomirani je ekonomist, absolvent Executive MBA studija na CBA Business School, samostalni konzultant i trener. Temeljne aktivnosti su mu radionice na području organizacijskog razvoja (izgradnja tima, komunikacija, strategija, change management) u prirodi, kao i interni menadžment u malim i srednjim poduzećima. www.matijkolaric.com

Članak: Novi alati za novu ekonomiju
Werna Allee

Komentar Matije Kolarića

Clipper effect

U vrijeme kada su parobrodi preuzimali dominaciju u pomorskom prijevozu od jedrenjaka, izgrađeni su najveći i najfascinantniji jedrenjaci svih vremena - kliperi. Bili su znatno brži od parnih brodova istog vremena, ali jedino na rutama sa stabilnim, umjereno jakim vjetrovima. Takve su rute bile iznimka i kliperi su izgubili bitku. Fenomen u kojem se najkvalitetniji primjerci svoje vrste pojavljuju u vrijeme kada već postoji nešto bolje, od tada se naziva *Clipper effect*.

U članku "Novi alati za novu ekonomiju", Verna Allee kreće od klasičnih menadžerskih alata industrijske ekonomije. Premda su oni u određenim slučajevima i dalje primjereni, njih je svakim danom sve manje.

S jedne strane ih zamjenjuju novi alati koji i dalje predstavljaju alate industrijske ekonomije. Danas je in alat balanced scorecard. Osobno smatram da se radi o najboljem menadžerskom alatu proizašlom iz mehanicističkog svjetonazora. Ipak, ostaje činjenica da ga tek mali postotak kompanija uspješno koristi. Premda zagovornici ovog alata to pripisuju lošoj implementaciji, radi se primarno o velikim kompanijama u industrijama koje stabilno i relativno brzo rastu. Iako bi detaljno objašnjenje nadilazilo okvire ovog komentara, moram napomenuti da u hrvatskom gospodarstvu postoji vrlo mali broj kompanija u kojima bi se implementacijom BSC metodologije ostvarile značajne prednosti.

Nedavno sam imao priliku slušati dr. Davida P. Nortona na konferenciji u organizaciji Cotrugli Business Academy. Prije nekoliko godina prisustvovao sam radionici Verne Allee u sklopu EMBA studija pri istoj instituciji. Alati nove ekonomije o kojima Verna govori zahtijevaju sasvim drugačiji pristup jer i potječu iz sasvim drugačijeg svjetonazora. I upravo u tome je ključna razlika.

Metodologija koju nam je Verna predstavila koristi vizualne mape, na prvi pogled ne bitno različite od strateških mapa u BSCu. Ipak, njena metodologija omogućuje nam da vidimo gdje i kako se uistinu stvara vrijednost, na molekularnoj organizacijskoj razini - među stvarnim osobama.

Taj uvid dovodi do idućeg - da su organizacijske "granice" potpuno proizvoljne i nemaju bitnu vezu s realnim životom. Poslovni odnos osoba iz različitih poduzeća jednako može stvarati vrijednost kao i poslovni odnos osoba unutar iste kompanije.

U suvremenim organizacijama postoji mnogo birokracije koja, zapravo, ne stvara nikakvu vrijednost. Vernine mape, u konkretnim slučajevima, mogu pokazati da unutar organizacije postoje cjeline (u ovome kontekstu nema smisla govoriti o jedinicama u formalnoj organizacijskoj strukturi) koje samo troše resurse u zatvorenom krugu. Na primjeru analize jedne velike hrvatske kompanije pokazalo se da bi se preko noći moglo ukinuti nekoliko stotina radnih mjesta. Ljudi koji rade na barem još toliko radnih mjesta odjednom bi imali znatno više vremena na raspolaganju za stvaranje vrijednosti.

I to je temeljna razlika suvremenih klipera i parobroda. Dok se novi alati industrijske ekonomije bave slikama svijeta utemeljenim u (danas već dokazano besmislenim) mehanicističkim premisama na uistinu veličanstven i fascinantan način, novi alati temelje se na neposrednijem uvidu u realnost. Ti su uvidi često bolni i zbog toga mnogi bježe natrag u veličanstvene, samodostatne, ali često i potpuno nerealne misaone strukture.

I dan-danas svjetskim morima plove kliperi. I zasigurno će još dugo ploviti. Jednako ćemo tako još dugo nailaziti na kompanije u kojima stari alati uistinu stvaraju vrijednost. No takvih kompanija je svakim danom sve manje. Vaša, vrlo vjerojatno, već danas nije među njima.